

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu
İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği

Tüberküloz hastalığı nedir?

Tüberküloz; mycobacterium tuberculosis olarak adlandırılan basille oluşan, tedavisi mümkün olan ancak tedavinin yarım bırakılması ya da ilaçların uygun şekilde kullanılmaması durumunda ilaca dirençli hale gelen, ölümlü sonuçlanabilen bir hastalıktır.

Dünya’da ve Türkiye’de tüberküloz hastalığının durumu nedir?

Tüberküloz tüm dünyada önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Dünya nüfusunun üçte biri verem basilini vücuduna almıştır. Tüberküloz basilini vücuduna alan kişilerin, %10'unun yaşamlarının bir döneminde verem hastası olma ihtimali vardır. Sağlık Bakanlığı'nın 2016 raporlarına göre; 2015 yılında ülkemizde toplam olgu sayısı 12.772, toplam olgu hızı yüzbinde 16,2'dir. Son on yıldır ülke genelinde hastalığın görülme insidansı azalma eğilimindedir.

Tüberküloz hastalığı nasıl bulaşır?

Tüberküloz mikrobu güneş görmeyen ve iyi havalanmayan ortamlarda saatlerce havada kalabilir. Hastaların aksırma, öksürme ve hapsirmeleri sırasında etrafa yayılan tüberküloz mikroplarının sağlıklı kişiler tarafından solunması ile bulaşır. Tüberküloz hastalığına yakalanma olasılığı, tedavi görmeyen tüberküloz hastası ile birlikte aynı evde yaşayan kişilerde ve kalabalık, havalanması iyi olmayan ortamlarda artar. Bulaşma açısından en riskli kişiler hastayla uzun süre aynı ortamda bulunan aile bireyleri ve yakın çalışma arkadaşlarıdır. Uygun ve düzenli tedaviye başlandıktan 2-3 gün sonra basil sayısı hızla azalır ve 2-3 haftada bulaştırıcılık büyük oranda ortadan kalkar. Bu nedenle hastalara hızlı tanı koyup tedavi başlamak toplumu hastalıktan korumanın en etkili yoludur. Özellikle iki haftadan uzun süren öksürük ve diğer yakınmaları olan kişilerin en kısa zamanda sağlık merkezine başvurmaları hem kendisi hem de toplum sağlığı açısından çok önemlidir. Yoksulluk, kötü beslenme, HIV/AIDS hastalığı, şeker hastalığı, vücut direncini azaltan hastalıklar, sigara içmek, ilaç ve alkol bağımlılığı hastalık riskini artırır.

Tüberküloz hastalığının belirtileri nelerdir?

Verem hastalığı %70-80 oranında akciğerlerde, % 20-30 oranında diğer organlarda görülür. Akciğer dışı organ tutulumu; akciğer zarı, lenf bezleri, beyin zarı, kemik, böbrek, kalp zarı ve diğer birçok organ tutulumu şeklinde olabilir. En sık görülen şikayetler, 2-3 haftadan uzun süren öksürük, balgam çıkarma, kanlı balgam, ateş, gece terlemesi, iştahsızlık, kilo kaybı, yorgunluk, halsizlik, nefes darlığı, göğüs ve sırt ağrısıdır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu
İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği

Tüberküloz hastalığı nasıl tanı konulur?

Şikayeti olan hastadan, tanı sırasında balgam ve radyolojik tetkikler yapılır. Tüberküloz mikrobulunun balgam yayma veya kültürde görülmesi ile konur. Akciğer dışı tüberküloz hastasından, alına örneklerden mikrobiyolojik, patolojik çalışma yapılır.

Tüberküloz hastalığı nasıl tedavi edilir?

Dört veya beş ilaçla 6-8 ay süre ile tedavi verilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, tedavi başarısını arttırmak için, tüberkülozlu hastaların her doz ilacının bir sağlık çalışanı veya eğitilmiş bir gönüllü tarafından verilmesini esas almaktadır. Ülkemizde de "Doğrudan Gözetimli Tedavi" uygulanmaktadır. İlaçların doğrudan gözetimli tedavi ile düzenli kullanılması esastır. Tüberküloz hastaları ilaçlarını düzenli olarak ve yeterli kullanmazlarsa tüberküloz mikropları ilaçlara direnç kazanabilir. Hastalar bu dirençli mikrobu sağlıklı insanlara da bulaştırabilirler. Dirençli tüberküloz hastalarının tedavisi çok daha pahalı, zor ve uzun sürede (ortalama iki yıl) mümkün olabilmekte ve bazen hasta kaybedilebilmektedir. Ayrıca Çocukları tüberküloz hastalığından korumak için BCG (verem) aşısı yapılır. Ülkemizde doğumdan sonra iki ayını dolduran bebeklere yapılmaktadır. Mikrop çıkaran hasta ile aynı evdekiler, özellikle çocuklar için koruyucu tedavi verilir. Koruyucu tedavide tekil ilaç kullanılır. Koruyucu tedavi süresi genellikle 6 aydır.

Doç. Dr. Aylin BABALIK

İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliği

Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Göğüs Hastalıkları Uzmanı